

รายงานการศึกษาค้นคว้าระยะสั้น
(Quick Research)

เรื่อง

“Regulatory Framework หรือแนวทาง/กฎหมายที่ควบคุมสื่อ”

โดย

ดร. คณินิจ ขาวแสง

กันยายน 2560

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

คำนิยามของ “สื่อ” หรือ “สื่อมวลชน” ไม่มีปรากฏในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อ หรือในคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศแต่อย่างใด เนื่องจากแนวทางในการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การควบคุมสื่อในแต่ละประเภทแต่ละประเด็นนั้นมีความซับซ้อน อีกทั้งลักษณะของสื่อแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน การกำหนดคำนิยามของสื่ออย่างกว้าง เพื่อใช้ในการกำหนดตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ถูกควบคุมโดยกฎหมายจึงอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ ในกลุ่มประเทศตัวอย่างที่ศึกษาอันได้แก่ สหภาพยุโรป ออสเตรเลียและแคนาดา เห็นได้ว่าวิธีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมสื่อเป็นการออกกฎหมายควบคุมโดยเจาะจงเพียงสื่อบางประเภท และออกแบบกฎเกณฑ์ในการควบคุมให้เหมาะสมกับสื่อที่ต้องการควบคุมนั้นเป็นการเฉพาะ โดยมีการกำหนดคำนิยามของสื่อที่ต้องการควบคุม และเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการควบคุมไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้หลักการพื้นฐานในการออกกฎหมายเพื่อควบคุมสื่อมวลชนนั้น คือการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของสื่อและประชาชนในการแสดงออกทางความคิด หากเมื่อมีประเด็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือคุณค่าทางสังคมอื่นๆ เช่น การคุ้มครองผู้รับชมสื่อซึ่งเป็นเด็ก และการคุ้มครองหรือป้องกันการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่นำไปสู่ความเกลียดชังต่อกลุ่มบุคคลในสังคม เสรีภาพของสื่ออาจถูกจำกัดได้ด้วยกฎหมาย กฎหมายในการควบคุมสื่อสามารถออกแบบได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับประเภทของสื่อแต่ละประเภท ซึ่งอาจเป็นการควบคุมโดยกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยรัฐ การควบคุมโดยการออกกฎเกณฑ์ร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชนผู้ประกอบการ (co-regulation) หรือการควบคุมโดยกลุ่มเอกชนผู้ประกอบการด้วยตนเอง (self-regulation) อย่างไรก็ตามผู้ออกกฎหมายควรคำนึงถึงลักษณะของสื่อแต่ละประเภทที่มีความแตกต่างกัน ผลกระทบของกฎหมายต่อสังคม ลักษณะของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพฤติกรรมของผู้คนในสังคม (social norm) การควบคุมสื่อในบางเรื่องสมควรต้องพิจารณาว่ามีกฎหมายที่บังคับใช้ในเรื่องนั้นแล้วหรือไม่ เช่นการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารที่ขัดต่อกฎหมายอาญา เมื่อมีประเด็นปัญหาเกิดขึ้นย่อมบังคับได้ตามกฎหมายอาญา แล้วจึงพิจารณาต่อไปว่าสื่อประเภทใดควรถูกควบคุมเป็นการเฉพาะเจาะจง และควรถูกควบคุมในเรื่องใด โดยต้องมีการกำหนดหรือบัญญัติไว้อย่างชัดเจน